

Проф. др Миодраг Ралевић¹
Доц. мр Бисерка Митровић
Бранислав Антонић

ТРАНЗИЦИЈА И ЊЕН УТИЦАЈ НА УРБАНИСТИЧКО ПЛАНИРАЊЕ У ОБЛАСТИ СТАНОВАЊА: ПРАВИЛА, ЊИХОВА ПРИМЕНА И САГЛЕДАВАЊЕ ИЗАЗОВА НА ПРИМЕРУ ПРАВИЛНИКА О ОПШТИМ ПРАВИЛИМА ЗА ПАРЦЕЛАЦИЈУ, РЕГУЛАЦИЈУ И ИЗГРАДЊУ

РЕЗИМЕ

Српско друштво је од 2000. у процесу транзиције, особено по наглим и брзим променама на економском, друштвеном, културном и политичком плану. Све дате промене су видљиве у простору. Сходно томе, област урбанистичког планирања у Србији такође је у раздобљу промена. Као последица јавља се много отворених питања и недоумица како у урбанистичкој пракси тако и у законодавству које је уређује. Уочавање датих питања и недоумица на оба поља јесте и основни циљ истраживања. Због тога је за предмет истраживања изабран важећи Правилник о општим правилима за парцелацију, регулацију и изградњу. Овај подзаконски акт је у је јасно везан за урбанистичку праксу. Његове поједине одредбе биће сучељене са примерима добре праксе из Европске уније. Сужавање теме биће усмерено на поље становања, као најзаступљенију и веома осетљиву намену у насељском ткиву. Очекује се да ће примери добре праксе показати да се дати пропис може значајно унапредити. Ово је и основна намера рада; указати да српско законодавство тражи даље унапређење и „ширење видака“.

ABSTRACT

Serbian society is in the process of transition since 2000, which is distinctive by sudden and fast changes in economic, social, cultural and political field. All these changes are visible in space. In accordance to this, the field of urban planning in Serbia is also in the period of changes. Many issues and confusions can be found as a consequence in both urban planning praxis and in related legislature. The identification of them in both levels is the general aim of the research. Because of that the Act of the general rules of parcelization, regulations and building is chosen as a subject of the research. This legislature act is clearly connected to urban planning praxis. Its particular regulations will be confronted with the examples of EU best practice. The narrowing of the topic will be directed to the field of housing as the most represented and very sensitive function in settlement structure. The possibility of the significant improvement of the act is expected after its confrontation with EU examples. This is as the main purpose of this research; to indicate that Serbian legislature needs further upgrading and "widening of view".

1. УВОД

Српско друштво од 2002. пролази кроз процес транзиције², који се осећа у свим областима. У Србији се веома лако сагледавају нагле и брзе промене друштвеног система из „старог“ у „нови“, што је главно обележје процеса транзиције (Пиквенс, 2005, стр. 346). Дате промене готово увек доводе до појаве отворених питања, раскорака и недоумица, што посебно утиче на области где су највеће разлике између „старог“ и „новог облика“ друштвеног система. Додатно треба узети у обзир да је транзиција на простору бивше Југославије била отежана насилним распадом некадашње државе и свим пропратним тешкоћама³.

Како се све значајне економске, социјалне, културне и политичке промене уцртавају у урбане матрице (Петровић, 2000., стр. 101) тако и транзиционе промене у Србији, које обухватају све наведено, неминуовно имају утицај на област српског урбанистичког планирања. Шира област планирања и изградње је раније, током времена СФРЈ, била „продужена рука“ планске привреде и под јаким утицајем политичких носилаца (Петовар, 2003, стр. 9-11), што је био посебан изазов за тадашње стручњаке. Данас урбанистичко планирање у Србији има нове изазове, пристекле из транзиционих

¹ Проф. др Миодраг Ралевић, дипл.инг.арх., редовни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду, е-пошта: miodrag.ralevic@arh.bg.ac.rs.

Асс Сања Симеунчевић Радуловић, дипл.инг.арх., асистент Архитектонског факултета Универзитета у Београду; е-пошта: simsarjaja@gmail.com.

Бранислав Антонић, дипл.инг.арх., истраживач-приправник Архитектонског факултета Универзитета у Београду; е-пошта: antonic83@gmail.com.

² Транзицију можемо објаснити као прелазак друштвеног система из једног препознатљивог облика у други, такође препознатљив, уз нагле и брзе промене (Пиквенс, 2005, стр. 346). У случају Србије први облик друштвеног система јесте систем самоуправљања СФРЈ, док је други систем социјалног капитализма ЕУ. Тренутно (2013. година) друштвени систем у Србији наликује више либералном капитализму.

³ Дате тешкоће су: ратови, кризе, изолација, насилне миграције, избегла и расељена лица.